

Protokół z trzydziestego trzeciego posiedzenia Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które odbyło się w dniu 23 kwietnia 2025 r. w MRPiPS w formule stacjonarnej

Trzydzieste trzecie posiedzenie Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które odbyło się **23 kwietnia 2025 r.**, poświęcone było zapewnieniu bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnościami w sytuacjach kryzysowych, komunikacji z tymi osobami i ich ewakuacja w takich sytuacjach (wojna, powódź). Posiedzenie odbyło się pod przewodnictwem Pana Ministra **Łukasza Krasonia**. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele administracji publicznej (ministerstw oraz przedstawiciele Ministrów do Spraw Polityki Senioralnej i Społeczeństwa Obywatelskiego) wspierających Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w pełnieniu funkcji mechanizmu koordynacji, o którym mowa w art. 33 ust. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Poza stałym składem Zespołu, w posiedzeniu uczestniczył przedstawiciel **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)**, Dyrektor Departamentu Dostępności Pan Artur Then; przedstawiciele organizacji społecznych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz na rzecz bezpieczeństwa: **Polskiego Związku Niewidomych, Polskiego Związku Głuchych, Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną, Fundacji Polska Bez Barier oraz Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej**. Zagadnienia bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnościami przedstawił Pan Andrzej Rudlicki, Zastępca Dyrektora Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Po wystąpieniu miała miejsce dyskusja.

Zgodnie z agendą posiedzenie miało następujący przebieg:

1 i 2 Otwarcie spotkania i wręczenie powołań nowym członkom Zespołu

Przewodniczący Zespołu, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych a zarazem Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Pan **Łukasz Krason**, otworzył posiedzenie i przywitał współpracowników, członków Zespołu i zaproszonych gości. Następnie miało miejsce wręczenie powołań nowym członkom Zespołu.

Pan Minister przypomniał o zobowiązaniu przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury do przekazania informacji o liczbie osób niepełnosprawnych korzystających z ulg. Zgodnie z ustaleniami z poprzedniego spotkania, do członków Zespołu została rozesłana informacja o Programie PFRON Stabilne Zatrudnienie. Minister podziękował za przekazane informacje o wysokości wskaźników zatrudnienia osób niepełnosprawnych w resortach oraz zwrócił się do członków o przekazanie sugestii dotyczących sposobów zwiększenia zatrudnienia w resortach w ciągu dwóch tygodni, tj. do 10 maja.

3 i 4 Pan **Andrzej Rudlicki**, Zastępca Dyrektora w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego w **Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji**, przedstawił informację na temat **zapewnienia bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnościami w sytuacjach kryzysowych, komunikacji z tymi osobami i ich ewakuacji w takich sytuacjach (wojna, powódź)**

Główne kwestie poruszane podczas wystąpienia: zagadnienia Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. poz. 1907), która weszła w życie 1 stycznia 2025r., obecnie uzgadniane są akty wykonawcze; obowiązek sporządzenia krajowego planu ewakuacji. Ustawa mówi o ewakuacji w sytuacji zagrożenia wojną oraz w czasie wystąpienia klęski żywiołowej. Projekt rozporządzenia przewiduje ewakuację osób z niepełnosprawnością wraz z opiekunami oraz samoewakuację. W ewakuacji najważniejsza rola przysługuje organom jednostek samorządu terytorialnego (wójt, burmistrz, prezydent miasta), którzy mają największą wiedzę o osobach z niepełnosprawnościami czy osobach starszych wymagających pomocy znajdujących się na danym terenie, z uwzględnieniem szpitali, DPS-ów, innych podmiotów leczniczych. Wójt musi skutecznie powiadomić o zagrożeniu, zapewnić transport, zaplanować personel do obsługi punktów zbiórki (z uwzględnieniem obsługi osób ze specjalnymi potrzebami).

Projekt rozporządzenia w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych uwzględnia różne komunikaty dla osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu. Wojewoda ma obowiązek zapewnić miejsca noclegowe dla osób z ograniczeniem sprawności oraz wspólny transport dla rodzin osób starszych wraz z opiekunami. Alarmy i komunikaty ostrzegawcze (syreny, zapowiedzi słowne, znak ostrzegawczy żółty trójkąt równoboczny) we wszystkich formach i przy użyciu różnych środków technicznych nadają wydawcy dzienników. Projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania jest na etapie konsultacji publicznych.

Regionalny System Ostrzegania (RSO) jest darmową usługą, która umożliwia powiadamianie obywateli o zagrożeniach. Informacje przekazywane są przez Aplikację Mobilną RSO, programy naziemnego multipleksu cyfrowego oraz zamieszczane są na stronach internetowych urzędów wojewódzkich. Informacje różnego rodzaju, w tym ostrzeżenia meteorologiczne, hydrologiczne lub inne ostrzeżenia odwołujące się do miejscowych zagrożeń, np. wypadków drogowych przekazywane są przez Aplikację Mobilną. W systemie dostępne są również poradniki dotyczące m.in. tego jak udzielić pierwszej pomocy lub jak zachować się podczas burzy, powodzi czy ataku terrorystycznego. Swoim zasięgiem RSO obejmuje całą Polskę. Za treść komunikatów na terenach poszczególnych województw odpowiadają wojewodowie (wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego), a w przypadku komunikatów ogólnopolskich Rządowe Centrum Bezpieczeństwa i MSWiA. Cały czas są prowadzone prace rozwojowe nad aplikacją.

Pan Minister **Łukasz Krasoń** zadał pytanie odnośnie liczby strażaków, którzy odbyli szkolenia z pomocy osobom z niepełnosprawnościami. Prezentujący odpowiedział, że nie ma danych na ten temat przygotowanych na spotkanie, ale informacja zostanie przekazana przez stałego członka Zespołu. Pracownicy Państwowej Straży Pożarnej zostali przeszkoleni z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Minister Krasoń zapytał jak często odbywają się szkolenia strażaków i ile osób zostało przeszkolonych oraz czy armia i Wojska Obrony Terytorialnej (WOT) są przygotowane do udzielania pierwszej pomocy w tym zakresie.

Ze względów organizacyjnych nie została przedstawiona prezentacja Ministerstwa Obrony Narodowej dotycząca działań w zakresie programowania pozamilitarnych przygotowań obronnych w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa osobom z niepełnosprawnościami.

W ramach dyskusji Pani Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych **Monika Rusin**, I Zastępca Przewodniczącego Zespołu, zadała pytanie dotyczące sposobu, w jaki Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej udzielały pomocy w trakcie powodzi. MSWiA poinformowało, że w czerwcu będzie dostępny Raport końcowy po powodzi w 2024r., a obecnie są dostępne raporty częściowe służb i ośrodka prezydenckiego. **Pan Minister Łukasz Krasoń** zapytał czy w Raporcie uwzględniono potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Samorządowcy wypełniali ankietę w celu identyfikacji obszarów problemowych, w tym również dot. udzielania pomocy osobom potrzebującym asysty czy dodatkowego wsparcia (osoby chore, leżące, starsze). MSWiA poinformowało, że są to raporty o działaniach służb przeznaczone dla organów terenowych, wojewodów. Była w nich poruszana kwestia osób ze specjalnymi potrzebami, potrzebujących asysty.

Pani **Beata Karlińska**, Dyrektor Departamentu Pomocy Społecznej, zwróciła uwagę, że Ośrodki Pomocy Społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR) posiadają wiedzę tylko w zakresie osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Liczba osób w placówkach pomocy społecznej to około 80 tys., podczas gdy liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności: 1,3 mln. Nie ma diagnozy potrzeb osób, które nie przebywają w placówkach. Planując działania ewakuacyjne należy pamiętać o osobach pozostających w swoich domach, które również potrzebują pomocy.

Pan **Andrzej Brzuzan** z Zespołu Zarządzania Kryzysowego i Planowania Obronnego Biura Obsługi Ministerstwa (MRPiPS) przedstawił plan zarządzania kryzysowego Ministra uwzględniający zagrożenia wynikające z powodzi, pożaru, zagrożeń hybrydowych. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB) wraz z resortem obrony przygotowują poradnik na wypadek wojny, który będzie zawierał wskazówki, co robić w razie wojny, konfliktu lub sytuacji zagrożenia. Publikację zatytułowano "Bądź gotowy".

Pani **Milena Trojanowska – Ludwin**, koordynatorka dostępności w MRPiPS, wskazała, że w procesie przygotowywania poradników warto pamiętać o tworzeniu wersji ETR (easy to read) dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zadała pytanie, czy komunikaty w mediach o zagrożeniach będą przetłumaczone na PJM (Polski Język Migowy) oraz czy to nie powinno być dobrą praktyką tłumaczenie wszystkich dokumentów w PJM i ETR.

Pan **Piotr Bałtyn** z Polskiego Związku Głuchych zwrócił uwagę, że osoby głuche zostały pozostawione „same sobie” w trakcie pandemii czy powodzi. Stwierdził, że w alertach Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB) powinny być linki z komunikatami w formie filmu dla osób głuchych. Aplikacja 112 dla osób głuchych jest niefunkcjonalna i niedostępna. Połączenie wszystkich służb ratunkowych w jeden system byłby sukcesem (dyspozytornie medyczne są obecnie oddzielnie obsługiwane). Przedstawiciel MSWiA, Pan Andrzej Stypiński, odpowiedział, że ze względów bezpieczeństwa nie jest możliwe przysyłanie linków w alertach RCB. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom stworzono aplikację mobilną. Właściwi miejscowo wojewodowie mają możliwość umieszczania aktywnych linków. Według przedstawicieli PZG informacje te nie są wystarczająco rozpropagowane.

Pan Minister Łukasz Krasoń poruszył temat konieczności stworzenia kampanii informacyjnej dla społeczeństwa/ stworzenia spotów edukacyjnych informujących o kanałach i sposobach przekazywania informacji. Przedstawiciele MSWiA potwierdzili, że są plany przeprowadzenia takiej kampanii.

Pani Milena Trojanowska – Ludwin poinformowała, że w grudniu 2024 r. odbył się audyt dostępności w MRPiPS (w trzech zakresach dostępności: informacyjno- komunikacyjnej, cyfrowej i architektonicznej), który dotyczył również ewakuacji. Wyniki są obecnie analizowane. W MRPiPS są wyznaczone plany i drogi ewakuacyjne, informacje są głównie dźwiękowe, zatem konieczne jest opracowanie informacji wizualnej dla osób z niepełnosprawnością słuchu. Ministerstwo posiada krzesła ewakuacyjne na najwyższym piętrze. Stworzono indywidualne plany ewakuacyjne dla osób potrzebujących wsparcia oraz wyznaczono jest osoby wspierające. W ubiegłym roku odbyła się ewakuacja próbna dla pracowników, która była testem systemu.

Następnie głos zabrał pan **Jerzy Płókarz** z Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej. Przedstawił opracowane rozwiązanie w sytuacjach nagłych – łączność niezależna od sieci internet, masztów BTS, telefonu czy prądu – CB radio przygotowane na łączność w sytuacjach kryzysowych, które może być słyszalne do 100 km na fali przyziemnej, a na fali odbitej nawet do 1 000 km.

Pan **Maciej Augustyniak** z Fundacji Polska Bez Barrier wskazał na braki ustrukturyzowanych szkoleń strażaków ze współpracy z osobami z niepełnosprawnością, i że powinni oni wcześniej wiedzieć o osobach ze szczególnymi potrzebami na podstawie indywidualnych planów ewakuacji. Kluczem powinno być tworzenie planów ewakuacji. Zwrócił uwagę na postulat dostępności dla osób z niepełnosprawnościami nie tylko w schronach, ale również np. w tunelach autostrad. Wspomniał także o niedostatecznej ilości zajęć z ewakuacji w szkołach, wskazując Japonię jako przykład dobrej praktyki.

Pan **Artur Then**, Dyrektor Departamentu Dostępności **PFRON**, zwrócił uwagę na konieczność poinformowania o ewakuacji w pierwszej kolejności oraz na brak orientacji ewakuowanych w obcym miejscu, zwłaszcza w sytuacji paniki. Zauważył również istnienie problemu z planami ewakuacji polegającego na tym, że taki plan musi być zatwierdzony przez strażaka z uprawnieniami. Na szczęblu Komendy Głównej powinien powstać katalog, określający co można, a czego nie można włączyć do planu ewakuacji, aby w razie zastrzeżeń do planu - nie musiał być on tworzony od nowa. Raport Najwyższej Izby Kontroli z roku 2018 dotyczący dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych¹, który zawiera zalecenia pokontrolne dotyczące potrzeby określenia zasad ewakuacji osób z niepełnosprawnością w instytucjach publicznych.

Pani **Magdalena Olszewska**, Naczelnik Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego w **MFiPR**, przedstawiła dobrą praktykę dot. przedstawiania procedury ewakuacyjnej przed każdym spotkaniem oraz zgłaszania spotkań powyżej 3 osób z niepełnosprawnością do odpowiednich służb. Poinformowała również o podjęciu interwencji przez MFiPR w zakresie 1) ewakuacji w szkołach (wystąpieniu do MEN

¹ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/miejsca-powszechnie-dostepne-wciaz-niedostepne.html>

o określenie potrzeb w zakresie ewakuacji) oraz 2) wyborów (czy Krajowe Biuro Wyborcze ma uprawnienia do przekazywania informacji o prawach OzN).

Pani **Anna Rutz**, Pełnomocniczka Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ds. wsparcia uczelni w zwiększaniu dostępności, dodała, że konieczne są regularne ćwiczenia i symulacje min. raz na pół roku oraz analiza instrukcji dostępu do budynków, co pozwoli na lepszą reakcję w sytuacji zagrożenia.

6. Podsumowanie dyskusji

Pan Minister **Łukasz Krasoń** poprosił przedstawicieli resortów o przygotowanie informacji na temat planów ewakuacyjnych, w tym postępowania wobec osób z niepełnosprawnościami.

7. Sprawy różne, w tym ustalenie terminu i tematu następnego posiedzenia

Pan **Piotr Cieszewski**, II Zastępca Przewodniczącego Zespołu, przybliżył tegoroczny Światowy Szczyt Niepełnosprawności (Global Disability Summit), który odbywał się w Berlinie na początku kwietnia 2025 r. Swoje wystąpienie miał tam również Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. III Światowy Szczyt poświęcony był przede wszystkim przyspieszeniu działań na rzecz włączenia osób z niepełnosprawnościami oraz wzmocnieniu międzynarodowej współpracy. Wszystko to po to, aby zapewnić, że 1,3 miliarda osób z niepełnosprawnościami (ok. 15% całości społeczeństwa) na całym świecie nie zostanie pominiętych. Szczególny nacisk położono na wykorzystanie danych naukowych i opartych na dowodach (evidence based) działań do poprawy polityk i rozwiązań wprowadzanych na całym świecie tak, aby uwzględniały one niepełnosprawność.

Jako temat kolejnego posiedzenia Przewodniczący Zespołu zaproponował: *„Komunikacja z osobami z niepełnosprawnością niedosłyszającymi, z osobami Głuchymi, posługującymi się PJM oraz alternatywnymi metodami komunikacji w obszarze zdrowia, edukacji i kultury”*. Kolejne spotkanie zaplanowano na drugą połowę maja 2025 r. Wobec braku głosów przeciwnych oraz zgłoszeń innych tematów – propozycja została przyjęta.

Zatwierdził

Monika Rusin

I Zastępca Przewodniczącego Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych,

Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Załączniki:

1. Agenda spotkania